

lege
og mellem skolen

Når vi gik i skole måtte vi igennem skul-
kenborg, det var gaden, der løber sig
ind til et stræde med høje mure; og flere
gange var ugen blev der fra Nørregade dæ-
ret flokke af børn igennem skulkenborg
til markedet på Sortebrødetorv. Vi var ofte
semt på det, så vi fandt ud af at bruge
børnene som undskyldning, men eller min-
dre sendt "vi kunne ikke komme igennem
for børnene" og det kunne der ikke søttes
ved. —

Vi havde ikke skoleuniform, men det var
meget almindeligt med blå læggede meder-
dele og matrosbluser, størtøj og hyemne-
strikke strømper, fedtlederstrøker når det
var varmere ^{eller} regn, og om vinteren kunne
man se hundredvis af småpiger med
sorte eller helt mørkeblå sløj med hætte der
var foret med rødt stof med Tormyster heste
afsted til skole. Og allesammen havde vi
fløjinger med kuleørte sløjfer på. — Tormyster

forovandl først i de større klasser, til fordel
for Taske, og i sidste mellem og real fik vi
voksning med nævne til at pakke skolerager-
ne ind & — I tredje klasse blev jeg igen
genstand for klassens munterhed, men nu
effore det ikke noget, jeg var med i kammeret
stræbet. — jeg blev i naturhistorie hørt i
hørens fire maver, det klarede jeg godt, og
da lærerinden ikke stansede min talefer-
dighed fortsatte jeg med tarmen, og sluttede
med "og så kommer der en stor brun
kalat ud som vi kaller en kotasse og
så er høren færdig" --- de lo og jeg lo
med, mest over mit ud, for ellers synes jeg
ikke der var noget at la af. —
Men hvor vi legede godt i de smås gård,
selv om vi ikke holdt af hjørnet, hvor der
om alle gang med "Dassene" var, de
stank så forferdelige, og når børn i alle
alder brugte dem, var de ikke altid
rene, og jeg var nem til den rene brudskurede

Das hylume i gärdern, det blev hem benyttet af far, mor og jeg. --

Forste klasse havde "jo" som eneste lærerinde, hun var som en hore, der bredte svingerne ud over sine kyllinger, hun lærte dem A. B. C en, og Tallet, men det havde jeg jo lært i bogeskolen, så jeg kom med det samme i 2de, men jeg misundte dem, der havde haft "jo", for selv i de fleste klasser, blev der talt om hende med varm hengivenhed;

Der er mange som glæder til. Vi havde Tavler i de mindre klasser, for havde formiseret tærenammen om min, med sorte var der en svamp hængt på tavlen, så vi kunne riste ud, og så havde vi gaffler med i penaltuse; så blev det moderne med en "hvid gaffel", den var dybere, og blev ikke brugt til et skriftligt, men det var en glæde at have den, den gav sådant en smukt skrift — oftere nutide der mig en dybt kop cacao og et stykke franskbrød,

mest hjemmebagt, men man kunne dengang
brøbe små runde brød med viives til på
og det var en visst afveksling. Jeg legede
mest med politibetjent Hammersd Willeberg-
piger og deres lille søster, og vi havde mange
afvekslende lege, alt efter årstiden. Vi
havde allesammen stykker, som havde selv
spætt blodser i forskellige højde på to
kroster skifter, og vi blev hurtigt dygtige
nok til at komme op på de høje blodser
og markerede de med forskellige færdighe-
de; vi var de eneste børn i gendannelse,
Hammers og jeg, så vi havde pladsen for
os selv, både den store flisebelagte port
hvor der var ment at "sjippe", gården
der var (betægt) med Chaussee brotegning,
Tørrepladsen der var et stort forkantet styk-
ke bagved byggingen. I ældrene må-
te vi ikke lege for ikke at forstyrre leg-
ne i stuen. — Op ad muren vendte
ældreboligerne spillede vi bold, muren var

høj, så det var sjældent, at bolden någ-
ind i småkavene, og vi havde ingen
problemer med det; vi passede osse på
stærkassen som for hængt op på mu-
ren og boer der boet år til stor store glee-
de brød et stærk byggede rede og vi
tit lyttede til hankens jelløjst. — vi
hoppede paradisk hver dag, da var jeg kon-
kurrence dygtig, men med reglerne som vi
med pøgefingden krummet skulle stede en
regel så mere strengt som omlegte tabte
jeg til min store søg en pose regler min
for lige havde forceret mig som erstatning
for dem, jeg for havde tabt, og så sagde
jeg stop, jeg forklarede Olga og lla, at
jeg ikke kunne blive ved med at tabe alle mine
regler til dem, og tog de meget pcent, det
kunne de godt forstå, men ellers kunne
vi sommetider blive forcerede på hinan-
den, så talte vi ikke med hinanden, kun
med de andre, så overhovedet ikke hinanden,

Med det vorede aldrig længe, så var det glemmt
og legen gik videre. — Når vi fik sømmersko-
ene på, og overtyet af, følte vi os lette og
oplagte. Til lege som: een, to, tre for en
krone. — Vi løb karenen rundt Rjente dæmsgade,
Linggade, Adamsgade, Gøttinggade. Hver en
"stod" og skulle tælle til hundrede forsvend
vi andre. Når så hun begyndte at lede og
fik øje på een af os, gjaldt det som et kram-
me forst hen til "Støbtødet", klappe på mu-
ren og råbe: een, to, tre krone." — De
lege skete på fortovene, og sømmen med børn
fra Rjtinggade og Gøttinggade, der var en skarp
adskillelse fra de andre gades børn, ikke
af fjendskab, men sådan var gadens lev. —
Vi fik sømpege engang som ugen, det
begyndte med 2 Øre, hvor vi så ned bageren
i stuen kunne købe salmiyahustille, labids-
smørre bånd, eller een "forvandlings kugle", nogle
kasselmønstre sukkerkugler, som forvandlede
farve efterhånden som vi stuttede på dem og

Stadig tog ud af munden for at se, hvad farve
de nu havde, og snart vi fik røde og bløde-
rige fingre af. — I flumanded steg kornepen-
gene til 10 øre, men nu var der 60 øre fra
x glasværkelt brommet fine, kulørte koppersten og
hinke- den sparede vi sammen til. — Så blev hoppe-
sten, stangen, den kunne vi bære til at bære
en ordentlig stykke fremad med, og så
bror dyerle spillet på mode, og vi klappede
og krastede den røde smurrende ting op i
luften og gæb den igen på smoren mellem
de to pinder. — Vi legede med liv og lyst
og det gik samletid ud over lektierne, jeg
klarede mig kun, fordi jeg hørte opmærksomt
efter i timerne. —

Vi legede 600 Teater. Vi opførte på et lille
stykke cement foran baghuset, et stykke vi
havde sat sammen af de eventyr, vi læste,
og inviterede beboerne til at se de. Kladderne
læste vi hjemme, og synes selv vi gik
lykke. —

Jen havde ikke noget arbejde og søgte alt
muligt, med i Kælderen havde jeg købt To
Kælderrum, i det ene lille rum var der
indrettet Møbelkammer, og i det andet, Større
var der en grekbeddel og plads til kemiske
forsøg. - Mit Indtægter fra Niddegade Kvarter og
prævede forskelligt, Til sidst fandt jeg på at
fabrikere pudsepotemåde. Ikke det flydende
pudde, der var almindeligt, men lidt i små
blekkesker, det var fremstillet af fint pultvær-
sret kvart, en fin lys rød farve, og andre
bestanddele, og skulle kun bruges med en
fugtig blud, og derefter en Tør, Det var godt
som pudse middel, vi brugte ikke andet i
mange år, men husmoderne ville heller lige
kunne hælde noget fra en dunk og kvide
løs, så det blev ikke rigtig an med Jers
A.B.C. - det kom med husholdningspenge
og en dag kom der en mand og så på os
to fire krupper, der stod på en Overholdskrylde
og var dengang det første vi havde, det
var det eneste jeg havde fra sine bedste for-
celde smecthermesta Wandelbo fra fire krupper -

Stoede, hos hvoeren hans bedstemor havde tagt sig af ham over dagen i hele hans barndom, fordi min farmer havde travlt med husholdning, mand og fem andre børn. — Jeg synes det var så synd, at jeg skulle sælge kopperne, de var så smukke med en fine farve både indvendig og udvendig og guldbrunt. — Vi stod alle tre og kikkede på dem, mens manden vurderede dem. — De julen kom var der ingen penge til at købe juletræ og gaver. Vi var inviteret op til min franske kusine Margrit og hendes mand Nilles Jørgensen; og deres træ dunge, de havde en vilde på hjørnet af Hunderupvej og Helgavvej, og selv om jeg hellere ville have haft julehyemine, glædede jeg mig alligevel, for der var altid så morsomt hos dem. Før vi gik blev jeg kaldt ind i "den fine stue", der havde et rundt poleret bord og tre plysstole, en sofa med grønne plysttræer, og billeder af mine to sød bedstefædre. På fars stordæmestol, lå en brød håndværksprose, med

nåde broderede Tungs foroven, og et stort fint
broderet A. B. på forsiden. For sagde de havde
de ikke andre julegaver, men var havde bro-
deret denne pose til mine håndarbejdsbøger,
og jeg beundrede posen meget - og så gik
nå. — jeg kan huske det store juletræ, du
gik helt til loftet, og der var godtid og jule-
glæde, og jeg legede godt med de tre drenge.
Og jules julegaven skrev svenske sange
"Hvile med den kilde - - " og fortalte
historier. — Hans onkel var den bekendte
svenske Tegner Fritz Jünger, og jeg fik
gerne lov til at kikke i de store bøger med
hans Tegninger — Han var esse alle barer efter
sønneren Jünger, der er bort tid var
brøge på Island, hvad min "fætter Jules"
som jeg kaldte ham, benyttede engang
mogle år senere, da han en munter aften
på Grand Hotel, blev inviteret over til et ma-
lobord, hvor der sad fire herre, og da de
præsenterede sig som prins Axel, med
adjudant og prins - - med adjudant
at præsenterer sig som kronprins af Island.

selvskabet var i højt humør, så overtjeneren
der kendte min fatters ferie fra banken et par
gange om året, bestilte en taxa og fulgte
med udenfor. Taxen kørte, men kun over
kvareren, så da overtjeneren blev ind i
restauranten, sad min fatter godt formøjet ved
sit bord igen. - da det havde gentaget sig
to gange fik chaufføren ordre til tredje gang
at køre min fatter hjem. - Jules yngelbørn
var kendt langt omkring selv bankkassere
der blev bankført ind i discontokasser
for at se ham betjene kunderne, han kunne
me 'ta' nogle sedler fra kassen, kørte dem
ud i en nisse og de var færdige. Jeg beundrede
ham, når jeg var i banken for P.A. Kruse
og så ham foretage sin tryllekunst. - Han
var et stålende, livskraftende menneske
og jeg synes det var dejligt, at der var
sådant nogle mennesker til. -

Politibetjent Hammer holdt Dees, foruden
deres redskaber var der ved muren med til ma-
boeren et stort bur, med ståltråds net, det blev
rensset og stillet midt i gården til afhent-
ning af en køber, det varede vi par uger før
handelen var i orden, og i den tid fik vi
fire piger lov til at låne det, dengang var
forbudt adgang, vi stelte navnlig alle
vores dukkesager dermed, dukkesøjene, små
og store dukker, sy- og stikketøj, for det
var een af de bedste lege, det med duk-
kerne, — mine to halvstore dukker med
hise og klipper; hise var der mest elskede
jeg havde haft dem fra, jeg var et år, og
mor havde stikket en smuk hvid bomulds-
kjole til dem, nu skulle der nye forklede,
og stikkes støvper, var iver var stor og
timer og dage blev afsted. En eftermiddag
kom tante Brigitte på besøg, jeg kom op
med et nyt dukketøj og begyndte at lægge
det ind på hylden i legeskabet, „Nå, der
har du nok din „Blikmarie“. Aldrig var
jeg blevet så fornærmel som nu, jeg blev

stum, og svarede ikke på noget. "Hvad
mon der er i vejen?" spurgte min tante
lidt senere mor, "hun vil ikke tale med mig,"
"det må du hellere spørge hende selv om."
"sagde mor, der vidste, at jeg plejede at sige
lygend, når der var noget i vejen!" "Har jeg
forrædt dig?" "Ja, det har du, min dukke
er ingen Bekmaier, og den hedder Lise!"
"Ja, så må du meget undskyldte, det var ikke
for at forræde den dukke, men den har
jo ikke et hoved af porcelæn, så derfor tror
jeg til at sige sådan!" min tante var me-
get lattermild, og jeg tror det kom for
hende at bære alvoren, - jeg svarede hise
har et meget forrædt ansigt end porcelæns-
dukkerne!" -- det varde noget inden det
var glemt, for ingen skulle forræde min
dukke

Om Nimmeren horte kummumh smeen naar paa
Gaden og nye, og det blev læstet af paa Kræm-
mermarken, det var som et helt bygdlandsbrat,
og da vi legede med børnene i Østergade hvor
vi med i den flok, der boltrede sig i sme-
bjergene, drængene lavede huler, og legede
som og solclatet, vi piger kælbede med ad de
højeste bjerge, eller legede fange. For ville for-
byde mig at være med, for smeen var smarsit,
og det kunne være usundt. Hvis forældre dog
bare ville lade være at blande sig syntes
vi, heldigvis blev det smeenyr var matton, og
jeg fik overtalet far til at gå med derover for
at se på legene og landskabet, og fortællede
at vi ikke spiste af smeen, hvad der godt
kunne falde os ind, når der i gården var
faldet et tykt lag, for var sme— jeg fik
for at lege med de andre paa Kræmmermar-
ken, de havde rigtige kælbe, eller cose hjem-
melavede steder, med et sæde i, og et bredt
bægvad, man kunne hoppe op paa, når man
havde skubbet steden godt i gang—
jeg ønskede mig brændende en kælbe, så

summe nr 1492 ved i Hæsbj Nordstov, hvor
jeg bor med far og søsteren, og der
har fine kælkebaner. — Jeg fik en plade
til min fødselsdag i januar, men det var
slet ikke den til at kælke på, sedet var højt,
og beregnet at sidde på, og så blive trukket
af en anden, far mente det var mere passen-
de for en pige, jeg tror nok min far fik sin
sag for, jeg var ikke en lille pige der skulle
trækkes på en plade, men var begyndt i mel-
lem skolen, og skulle kælke og løbe på skøj-
ter. — Far besluttede det med mig, at en kælk
var for dyr, og blev så en dag med et par
skøjter, der havde været min fædres, og jeg
begyndte at stolpe af sted på skøjter i
minde mose. — med de store brune fedt-
læderstøler på. —

Jugene i Møllers skole begyndte at blive
interessante, vi fik engelsk og To søstre fra
Cypern, - fra Johannesberg - blev i vor skole
og i vor klasse, det var spændende, de kun-
de ikke dansk, men talte engelsk indtil
de havde været i Danmark et stykke tid
og vor engelsklærerinde lod dem læse meget
af Lehtinen højt, så vi hørte den rigtige
udtale af ordene. - Fok Schlegel selv havde
studeret et år i England, og var en dygtig
lærerinde, hendes far havde været adjutant
ved Kong Frederik den ottende, og når vi i
juleugen fik læst højt af lærerinde fra
Fællehøften eller en eller anden forfatters no-
velle f. eks. Steen, Skansen, Blethen, så bad
vi Fok Schlegel om at fortælle om Kongen
og krigen ved Dybbøl, det sluttede altid
det dramatiske øjeblik, da hendes far kom
ind til Frederik 8. ottende og rystet sagde:
"Dybbøl er faldet" - - - det både interes-
serede os, men var nok lidt stille munter-
hed, om den måde hun udtalte de sidste
ord. - Dybbøl var ganske vist meget meget

Erindringer – Lege og mellemskolen

(Uddrag)

Når vi gik i skole måtte vi igennem Skulkenborg, det var gaden, der snævrede sig ind til et stræde med høje mure; og flere gange om ugen blev der fra Nørregade drevet flokke af køer igennem Skulkenborg til markedet på Sortebrødre Torv. Vi var ofte sent på det, så vi fandt ud af at bruge køerne som undskyldning, mere eller mindre sandt "Vi kunne ikke komme igennem køerne" og det kunne der ikke rokkes ved.

Vi havde ikke skoleuniform, men det var meget almindeligt med blå læggede nederdele og matrosbukser, stortrøjer og hjemmestrikkede strømper, fedtlæderstøvler når det var sne eller regn, og om vinteren kunne man se hundredevis af småpiger med sorte eller helt mørkeblå slag med hætte der var foret med rødt stof, med tornyster, haste af sted til skole. Og alle sammen havde vi fletninger med kulørte sløjfer på – tornysteret forsvandt først i de større klasser, til fordel for tasker, og i sidste mellem og real fik vi voksdug med remme til at pakke skolesagerne ind i. (...)

Første klasse havde "Jo" som eneste lærerinde, hun var som en høne, der bredte vingerne ud over sine kyllinger, hun lærte dem A.B.C.en og tallene, men det havde jeg jo lært i pogeskolen, så jeg kom med det samme i 2. klasse, men jeg misundte dem, der havde haft "Jo", for selv i de næste klasser, blev der talt om hende med varm hengivenhed. (...)

Vi havde tavler i de mindste klasser, far havde ferniseret træ sammen om min, med snøre var der en svamp hængt på tavlen, så vi kunne viske ud, og så havde vi griflen med i penalhuse; så blev det moderne med en "hvid griffel", den var dyrere, og blev ikke brugt til alt skriftligt. (...)

Vi fik lommepege en gang om ugen, det begyndte med 2 øre, hvor vi så ved bageren i stuen kunne købe salmiakpastiller, lakridssnørebånd eller en "forvandlingskugle", nogle hasselnødstore sukkerkugler, som forvandlede farve efterhånden som vi suttede på dem og stadig tog ud af munden for at se hvad farve de nu havde, og som vi fik våde og klæbrige fingre af. Efterhånden steg lommepengene til 10 øre, men nu var der også fra glasværket kommet fine kulørte hinkesten og dem sparede vi sammen til. (...)

Far havde ikke noget arbejde og søgte alt muligt, nede i kælderen havde far lejet to kælderrum, i det ene var der indrettet mørkekammer, og i det andet, større, var der en grukedel og plads til kemiske forsøg – min onkel fra Nedergade kom og prøvede forskelligt, til sidst fandt far på at fabrikere pudsepomade. Ikke det flydende fedtede, der var almindeligt, men tørt i små blikæsker. (...) men husmødrene ville hellere lige kunne hælde noget fra en dunk og gnide løs, så det slog aldrig rigtig an med fars. (...)

Fagene i mellemskolen begyndte at blive interessante, vi fik engelsk og to søstre fra Afrika – fra Johannesburg – kom i vor skole, og i vor klasse, det var spændende, de kunne ikke dansk, men talte engelsk indtil de havde været i Danmark i et stykke tid og vor engelsklærerinde lod dem læse noget af lektierne højt, så vi hørte den rigtige udtale af ordene. Frk. Schlegel selv havde studeret et år i England, og var en dygtig lærerinde. (...)